

راهنمای جامع سرمایه گذاری غیرمستقیم

مهندسی ثروت

صندوق های سرمایه گذاری در بورس تهران

از درآمد ثابت و سهامی تا اهرمی، طلا و صندوق های تخصصی

راهنمای گام به گام سرمایه گذاری؛ از نخستین آشنایی با بازار سرمایه تا انتخاب صندوق، ورود، مدیریت

سبد و خروج هوشمندانه

مؤلف: سجاد حسینی

مهندسی ثروت؛ صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بورس تهران

راهنمای جامع سرمایه‌گذاری غیرمستقیم

چاپ نخست — ۱۴۰۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پدیدآورنده است.

هشدار — سلب مسئولیت

مطالب این کتاب صرفاً جنبه آموزشی و اطلاع‌رسانی دارد و توصیه خرید یا فروش هیچ صندوق یا اوراق بهاداری محسوب نمی‌شود. نام صندوق‌ها و نهادهای مالی صرفاً برای نمونه ذکر شده‌اند. اعداد و مثال‌های عددی برای روشن‌شدن مفاهیم آورده شده‌اند و لزوماً بازتاب وضعیت لحظه‌ای بازار نیستند. پیش از هر تصمیم سرمایه‌گذاری، اطلاعات به‌روز و امیدنامه رسمی صندوق را بررسی کنید و در صورت نیاز با مشاور دارای مجوز مشورت نمایید.

فهرست مطالب

چرا این کتاب «صندوق‌محور» است؟.....	۱
پیش‌گفتار.....	۲
بخش یکم — مبانی بازار سرمایه.....	۳
فصل ۱ — بورس تهران؛ نگاهی از بالا.....	۵
فصل ۲ — سرمایه‌گذاری مستقیم در برابر غیرمستقیم.....	۱۳
بخش دوم — آناتومی صندوق سرمایه‌گذاری.....	۱۷
فصل ۳ — آناتومی صندوق‌های سرمایه‌گذاری.....	۱۹
فصل ۴ — ارزش خالص دارایی (NAV).....	۲۳
فصل ۵ — مکانیزم ورود و خروج سرمایه.....	۲۹
بخش سوم — انواع صندوق‌ها بر اساس دارایی.....	۳۳
درآمدی بر بخش سوم.....	۳۵
فصل ۶ — صندوق‌های درآمد ثابت.....	۳۷
فصل ۷ — صندوق‌های سهامی.....	۴۱
فصل ۸ — صندوق‌های مختلط؛ نقطه تعادل در مهندسی ریسک.....	۴۷
فصل ۹ — صندوق‌های کالایی (طلا، نقره و زعفران).....	۴۹
فصل ۱۰ — صندوق‌های تخصصی؛ فراتر از مرزهای معمول.....	۵۳
بخش چهارم — از ورود تا خروج.....	۵۵
فصل ۱۱ — چگونه صندوق مناسب را انتخاب کنیم؟.....	۵۷
فصل ۱۲ — فرآیند گام‌به‌گام خرید و فروش.....	۶۱
فصل ۱۳ — هزینه‌ها، مالیات و ریسک‌ها.....	۶۵
بخش پنجم — استراتژی و مدیریت سبد.....	۶۹

فصل ۱۴ — تخصیص دارایی؛ معماری سبد با صندوق‌ها.....	۷۱
فصل ۱۵ — استراتژی ورود، خروج و مدیریت ریسک.....	۷۵
فصل ۱۶ — اشتباهات رایج و نقشهٔ راه سرمایه‌گذار.....	۷۷
پیوست الف — واژه‌نامهٔ اصطلاحات.....	۷۹
پیوست ب — چک‌لیست نهایی ارزیابی و انتخاب صندوق.....	۸۱
پیوست ج — منابع و گام بعدی.....	۸۳

چرا این کتاب «صندوق محور» است؟

بسیاری می پرسند: «چرا به جای تحلیل مستقیم سهم‌ها، فقط بر صندوق‌ها تمرکز کرده‌ای؟». پاسخ من کوتاه است: من برای «زمان» شما بیش از «سود اتفاقی» ارزش قائلم.

سرمایه‌گذاری مستقیم در بازار، برخلاف آنچه در شبکه‌های اجتماعی تبلیغ می‌شود، «شغل دوم» نیست؛ بلکه «یک تخصص تمام‌وقتی» است. بازار مالی، میدان نبرد الگوریتم‌های هوشمند، معامله‌گران نهادی و تحلیل‌گرانی است که ۲۴ ساعته در حال رصد داده‌ها هستند. قرار دادن سرمایه شخصی در برابر این جریان، بدون ابزارهای حرفه‌ای، نه سرمایه‌گذاری، که «قمار ناآگاهانه» است. این کتاب بر پایه سه اصل تغییرناپذیر بنا شده است:

۱. حذف سوگیری‌های شناختی: صندوق، «عامل انسانی» و خطاهای روانی (مانند ترس و طمع) را از تصمیم‌گیری حذف کرده و مدیریت را به دست نهادهایی می‌سپارد که بر اساس «داده» حرکت می‌کنند، نه «احساس».

۲. تخصیص بهینه زمان (تئوری اهرم): ثروت واقعی با «فعال بودن در بازار» ساخته نمی‌شود؛ بلکه با «هوشمند بودن در تخصیص دارایی» ساخته می‌شود. صندوق‌ها به شما اجازه می‌دهند بدون اتلاف وقت برای رصد لحظه‌ای قیمت‌ها، از رشد کل بازار بهره‌مند شوید.

۳. دسترسی دموکراتیک به مدیریت حرفه‌ای: صندوق‌های سرمایه‌گذاری، قدرت مدیریت حرفه‌ای را با حداقل مبلغ، به سبد شخصی شما آورده‌اند.

این کتاب، نه راهنمای «نوسان‌گیری»، بلکه نقشه راه «مهندسی ثروت» است. اگر به دنبال میلیارد شدن یک‌شبه هستید، این کتاب را ببندید. اما اگر به دنبال ساخت یک ساختار مالی پایدار، مستحکم و مبتنی بر داده هستید، مسیر را درست انتخاب کرده‌اید.

پیش‌گفتار؛ نقشه راه گذار از «حفظ ارزش» به «خلق ثروت»

سرمایه‌گذاری، فراتر از یک مهارت مالی؛ یک تصمیم حیاتی برای بقای قدرت خرید شما در اقتصادی است که تورم، بی‌رحمانه ارزش دارایی‌ها را می‌فرساید. پرسش بنیادین این کتاب نه «آیا سرمایه‌گذاری کنیم»، بلکه «چگونه و کجا سرمایه‌گذاری کنیم» است.

ورود مستقیم به بازار سرمایه، پروژه‌ای زمان‌بر و تخصصی است که مستلزم رصد لحظه‌ای بازار و مدیریت پیچیدهٔ هیجانات است. این کتاب، ابزارهای جایگزینی را معرفی می‌کند که بدون نیاز به درگیری مستقیم، مدیریت دارایی شما را به دست متخصصان و تحت نظارت نهادهای رسمی می‌سپارد. این اثر، نقشهٔ راهی برای گذار از سردرگمی به سوی مدیریت حرفه‌ای سبد دارایی است. ما در این مسیر، از تعاریف آکادمیک زائد عبور کرده و مستقیماً به قلب مفاهیم عملیاتی، از جمله خرید، نگهداری و استراتژی‌های خروج پرداخته‌ایم.

ساختار کتاب:

بخش اول: مبانی منطق سرمایه‌گذاری غیرمستقیم.

بخش دوم: کالبدشکافی ساختار و سازوکار صندوق‌ها.

بخش سوم: ترسیم نقشهٔ کامل انواع صندوق‌ها.

بخش چهارم: استراتژی عملیاتی ورود و خروج.

بخش پنجم: مهندسی مدیریت سبد و بازتوازن.

اگر تازه‌وارد هستید، کتاب را فصل به فصل پیش ببرید. اگر با مبانی بورس آشنا هستید، می‌توانید از بخش دوم مطالعه را آغاز کنید. جعبه‌های رنگی در هر فصل، چکیده‌ای از هشدارهای کلیدی و نکات طلایی برای بازبینی سریع است.

بخش یکم

مبانی بازار سرمایه

پیش از آنکه درباره صندوق‌ها صحبت کنیم، باید بدانیم بورس تهران چگونه کار می‌کند و چرا سرمایه‌گذاری غیرمستقیم برای بیشتر مردم انتخاب عاقلانه‌تری است.

فصل ۱

بورس تهران؛ نگاهی از بالا

پیش از ورود به مبحث صندوق‌های سرمایه‌گذاری، درک جایگاه آن‌ها در معماری کلان «بازار سرمایه» الزامی است. در این فصل، ساختار بورس تهران، نهادهای متولی و ابزارهای پایه را به شکلی کاربردی و ساختاریافته ترسیم می‌کنیم تا منطق عملکردی و استراتژیک صندوق‌ها در فصول آتی شفاف شود.

معماری بازار سرمایه؛ مکانیزم خلق و انتقال ارزش

اقتصاد از منظر تأمین مالی بر دو قطب استوار است: صاحبان مازاد سرمایه (سرمایه‌گذارانی که به دنبال بازدهی و حفظ ارزش پول هستند) و متقاضیان سرمایه (بنگاه‌های اقتصادی و دولت جهت توسعه و تولید). بازار سرمایه، شاهراهی شفاف برای اتصال این دو قطب است. در این اکوسیستم، شرکت‌ها با انتشار سهام یا اوراق بدهی، جریان نقدینگی را جذب کرده و در مقابل، سرمایه‌گذاران را در سود و ارزش‌آفرینی آتی خود شریک می‌کنند. این گردش هوشمندانه، شریان اصلی و موتور محرک رشد اقتصادی است.

در ادبیات مالی، بازار سرمایه از بازار پول (سیستم بانکی) تفکیک می‌شود. تمرکز بازار پول بر ابزارهای نقدشونده و کوتاه‌مدت (عمدتاً کمتر از یک سال) است؛ در حالی که بازار سرمایه، بستر تأمین مالی بلندمدت و مهندسی ساختار سرمایه از طریق سهام و اوراق مشارکت چندساله محسوب می‌شود. در این میان، صندوق‌های سرمایه‌گذاری به عنوان نهادهای واسطه و هوشمند، در مرز این دو بازار عمل کرده و بسته به استراتژی خود، از ابزارهای هر دو بخش برای خلق بازدهی بهره می‌برند.

اکوسیستم و ساختار نهادی بازار سرمایه ایران

شناخت ارکان بازار، به شما دیدگاهی استراتژیک می‌دهد تا بدانید سرمایه‌تان در چه چارچوب قانونی و تحت نظارت چه نهادهایی جریان دارد. مهم‌ترین نهادها عبارتند از:

سازمان بورس و اوراق بهادار (SEO): نهاد حاکمیتی، قانون‌گذار ارشد و ناظر عالی بازار؛ مسئول صدور مجوزها، پایش سلامت بازار و صیانت از حقوق سرمایه‌گذاران.

شرکت بورس اوراق بهادار تهران (TSE): بستر اصلی معاملات سهام شرکت‌های بزرگ و بالغ اقتصادی که توانسته‌اند الزامات سخت‌گیرانه پذیرش را احراز کنند.

شرکت فرابورس ایران (IFB): بازاری با ساختار منعطف‌تر جهت پذیرش شرکت‌های در حال رشد و پلتفرم اصلی انتشار انواع اوراق بدهی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری.

بورس کالای ایران (IME): بازار متشکل معاملات دارایی‌های فیزیکی و پایه اصلی ایجاد صندوق‌های کالایی (نظیر گواهی سپرده طلا و محصولات کشاورزی).

بورس انرژی: بستر تخصصی معاملات حامل‌های انرژی و اوراق سلف موازی استاندارد برق و نفت.

شرکت سپرده‌گذاری مرکزی (سمات): هسته مرکزی ثبت الکترونیک مالکیت دارایی‌ها، تسویه وجوه و پایاپای معاملات که امنیت انتقال مالکیت را تضمین می‌کند.

در کنار این ارکان، شبکه گسترده‌ای از نهادهای مالی واسط شامل کارگزاری‌ها، شرکت‌های تأمین سرمایه (Investment Banks)، و شرکت‌های سب‌گردان فعالیت می‌کنند. نهادهای مدیریت دارایی معتبری همچون مفید، کاریزما، آگاه، فیروزه و ترنج، مدیریت و راهبری انواع صندوق‌های سرمایه‌گذاری را زیر چتر همین شبکه و با استراتژی‌های متنوع بر عهده دارند.

نمودار ۱-۱: ساختار بازار سرمایه و جایگاه صندوق‌ها

